

Dz.U. 2015 poz. 1302**USTAWA**

z dnia 24 lipca 2015 r.

o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych

Art. 1. W ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015 r. poz. 859 i 1217) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2:
  - a) uchyla się pkt 1,
  - b) w pkt 7 w lit. e średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. f w brzmieniu:

„f) wypłacone osobie innej niż osoba, która została wskazana w decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z przyczyn niezależnych od organu, który wydał tę decyzję;”
  - c) w pkt 17:
    - lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) wyrejestrowaniem pozarolniczej działalności gospodarczej lub zawieszeniem jej wykonywania w rozumieniu art. 14a ust. 1d ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.¹⁾),”
    - po lit. e dodaje się lit. ea w brzmieniu:

„ea) utratą zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń,”
  - d) w pkt 18 lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej lub wznowieniem jej wykonywania po okresie zawieszenia w rozumieniu art. 14a ust. 1d ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej;”
- 2) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. 1. Po otrzymaniu kolejnego wniosku, o którym mowa w art. 3 ust. 5, dotyczącego tego samego dłużnika alimentacyjnego organ właściwy dłużnika przeprowadza z dłużnikiem alimentacyjnym wywiad alimentacyjny oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe.

2. W przypadku gdy organ właściwy dłużnika ustali na podstawie wywiadu alimentacyjnego lub oświadczenia majątkowego, że sytuacja dłużnika alimentacyjnego nie uległa zmianie, lub w przypadku gdy dłużnik alimentacyjny uniemożliwi przeprowadzenie tego wywiadu lub odmówi złożenia oświadczenia majątkowego, organ właściwy dłużnika nie informuje właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego ani nie wszczyna postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, jeżeli poprzednio wydana decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych pozostaje w mocy.”;
- 3) w art. 23:
  - a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń stała się ostateczna.”
  - b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń nie jest wydawana, jeżeli od terminu ich pobrania upłynęło więcej niż 10 lat.”

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 699, 875, 978, 1197, 1268 i 1272.

c) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Organ właściwy wierzyciela, który wydał decyzję w sprawie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, może umorzyć kwotę nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami w całości lub w części, odroczyć termin płatności albo rozłożyć na raty, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności dotyczące sytuacji rodziny.”;

4) po art. 23 dodaje się art. 23a w brzmieniu:

„Art. 23a. 1. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są obowiązani zwrócić z tych rachunków organowi właściwemu wierzyciela na jego wniosek kwoty świadczeń z funduszu alimentacyjnego przekazane po dniu śmierci osoby uprawnionej na ten rachunek albo instrument płatniczy.

2. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego, są zwolnieni od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu właściwego wierzyciela dokonali z tych rachunków wypłat innym osobom i te wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części oraz w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku poinformują o tym ten organ wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.

3. Zwrot kwot świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za zwrot świadczeń nienależnie pobranych.”;

5) w art. 24 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ właściwy wierzyciela może bez zgody osoby uprawnionej albo jej przedstawiciela ustawowego zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy której strona nabyła prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń, egzekucja stała się skuteczna, osoba nienależnie pobrała świadczenia lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń.”;

6) w art. 27:

a) uchyla się ust. 2,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Należności przypadające od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego podlegają ściągnięciu wraz z odsetkami w drodze egzekucji sądowej na podstawie przepisów o egzekucji świadczeń alimentacyjnych, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.”,

c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Jeżeli jest prowadzone postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów, organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego, będący wierzycielem należności, o których mowa w ust. 3, przyłącza się do tego postępowania. Organ, który przyłącza się do postępowania egzekucyjnego, ma te same prawa co wierzyciel uprawniony z tytułu alimentów.”,

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. 40% kwot należności stanowi dochód własny gminy organu właściwego wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a, a pozostałe 60% tej kwoty oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa.”,

e) uchyla się ust. 5,

f) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Uzyskane przez gminę organu właściwego wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a, dochody, o których mowa w ust. 4, przeznacza się w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych.”,

g) w ust. 7:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej;”,

– uchyla się pkt 2,

h) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Do wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, o którym mowa w ust. 3, lub o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, o którym mowa w ust. 3a, organ właściwy wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a, dołącza:

- 1) ostateczną decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej;
- 2) informacje o rozpoczęciu realizacji decyzji, o której mowa w pkt 1, i terminie wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych miesiącach określonych w decyzji.”,

i) po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Egzekucja należności, o których mowa w ust. 3, jest prowadzona na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 8 pkt 1, bez konieczności zaopatrywania jej w klauzulę wykonalności.”,

j) ust. 9 i 10 otrzymują brzmienie:

„9. Organ egzekucyjny przekazuje wyegzekwowane od dłużnika alimentacyjnego kwoty organowi właściwemu wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a, do wysokości wypłaconych przez ten organ świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami, zgodnie z kolejnością określoną odpowiednio w art. 28 ust. 1 i 2.

10. Przekazanie wyegzekwowanych kwot, o których mowa w ust. 9, następuje na wskazany rachunek bankowy organu właściwego wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a.”,

k) dodaje się ust. 11 w brzmieniu:

„11. Organ właściwy wierzyciela, o którym mowa w ust. 3a, rozlicza kwoty otrzymane z tytułu zwrotu należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego wraz z odsetkami zgodnie z kolejnością określoną w art. 1026 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.²⁾).”;

7) w art. 28:

a) w ust. 1 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– po należnościach określonych w art. 1025 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, a przed należnościami określonymi w art. 1025 § 1 pkt 2–10 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.”,

b) w ust. 2 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– po należnościach określonych w art. 1025 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, a przed należnościami określonymi w art. 1025 § 1 pkt 2–10 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.”;

8) w art. 31 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Organ właściwy dłużnika i organ właściwy wierzyciela są obowiązani do przedstawiania, za pośrednictwem wojewody, ministrowi właściwemu do spraw rodziny sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 i 1240) w art. 139 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) kwoty nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych lub pielęgnacyjnych, świadczeń rodzinnych oraz zasiłków dla opiekunów w razie braku możliwości potrącenia z wypłacanych zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych, świadczeń rodzinnych oraz zasiłków dla opiekunów, wraz z odsetkami za zwłokę w ich spłacie, a także kwoty zasiłku pielęgnacyjnego wypłaconego za okres, za który przyznano dodatek pielęgnacyjny;”.

Art. 3. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) w pkt 23:

– lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) utratą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej;”,

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616, 945, 1091, 1161, 1296, 1585, 1626, 1741 i 1924 oraz z 2015 r. poz. 2, 4, 218, 539, 978, 1062, 1137 i 1199.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 693, 995, 1217, 1240 i 1268.

– lit. i otrzymuje brzmienie:

„i) utratą zasądzonych świadczeń alimentacyjnych w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do tych świadczeń lub utratą świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów w związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do świadczeń alimentacyjnych;”

b) w pkt 24:

– lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) uzyskaniem zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej;”

– lit. f otrzymuje brzmienie:

„f) rozpoczęciem pozarolniczej działalności gospodarczej lub wznowieniem jej wykonywania po okresie zawieszenia w rozumieniu art. 14a ust. 1d ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej;”

2) w art. 16 dodaje się ust. 7 i 8 w brzmieniu:

„7. Osobie, której przyznano dodatek pielęgnacyjny za okres, za który wypłacono zasiłek pielęgnacyjny, Związek Ubezpieczeń Społecznych lub inny organ emerytalny lub rentowy, który przyznał dodatek pielęgnacyjny, wypłaca emeryturę lub rentę pomniejszoną o kwotę odpowiadającą wysokości wypłaconego za ten okres zasiłku pielęgnacyjnego i przekazuje tę kwotę na rachunek bankowy organu właściwego.

8. Przekazanie kwoty odpowiadającej wysokości zasiłku pielęgnacyjnego, o którym mowa w ust. 7, uznaje się za zwrot świadczeń nienależnie pobranych.”

3) w art. 23a ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W przypadku gdy osoba uprawniona do świadczeń rodzinnych lub członek rodziny tej osoby przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami marszałkowi województwa.

2. W przypadku przebywania osoby uprawnionej do świadczeń rodzinnych lub członka rodziny tej osoby w dniu wydania decyzji przynajmniej jedno z warunków, o których mowa w ust. 1, organ właściwy występuje do marszałka województwa o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.”

4) w art. 30:

a) w ust. 2 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) świadczenia rodzinne wypłacone osobie innej niż osoba, która została wskazana w decyzji przynajmniej jedno z warunków, o których mowa w ust. 1, organ właściwy występuje do marszałka województwa o ustalenie, czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat, licząc od dnia, w którym decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń stała się ostateczna.”

c) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Decyzja o ustaleniu i zwrocie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych nie jest wydawana, jeżeli od terminu ich pobrania upłynęło więcej niż 10 lat.”

5) po art. 30 dodaje się art. 30a w brzmieniu:

„Art. 30a. 1. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są obowiązani zwrócić z tych rachunków organowi właściwemu na jego wniosek kwoty świadczeń rodzinnych przekazane po dniu śmierci osoby uprawnionej na ten rachunek albo instrument płatniczy.

2. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są zwolnieni od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu właściwego dokonali z tych rachunków wypłat innym osobom i te wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części, oraz w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku poinformują o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.

3. Zwrot kwot świadczeń rodzinnych, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za zwrot świadczeń nienależnie pobranych.”

6) w art. 32 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organ właściwy oraz marszałek województwa mogą bez zgody strony zmienić lub uchylić ostateczną decyzję administracyjną, na mocy której strona nabyła prawo do świadczeń rodzinnych, jeżeli uległa zmianie sytuacja rodzinna lub dochodowa rodziny mająca wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych, członek rodziny nabył prawo do świadczeń rodzinnych w innym państwie w związku ze stosowaniem przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, osoba nienależnie pobrała świadczenie rodzinne lub wystąpiły inne okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń.”.

Art. 4. 1. Przepisy art. 2 pkt 17 i 18 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się od dnia ogłoszenia, nie wcześniej jednak niż przy ustalaniu prawa do świadczeń na okres świadczeniowy rozpoczynający się od dnia 1 października 2015 r.

2. Przepisy art. 3 pkt 23 i 24 ustawy, o której mowa w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się od dnia ogłoszenia, nie wcześniej jednak niż przy ustalaniu prawa do świadczeń na okres zasiłkowy rozpoczynający się od dnia 1 listopada 2015 r.

Art. 5. Działania określone w art. 5 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 1 niniejszej ustawy, podjęte wobec dłużnika alimentacyjnego i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzi się nadal na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 6. Postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji przyznającej świadczenia rodzinne wydanej przez organ właściwy w sprawie, w której mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, ulegają umorzeniu z mocy prawa.

Art. 7. Do postępowań w sprawie zwrotu zasiłku pielęgnacyjnego nienależnie pobranego za okres, za który przyznano dodatek pielęgnacyjny, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie art. 2 i art. 3 pkt 2, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 8. 1. Administracyjne postępowania egzekucyjne, w zakresie należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego i odsetek, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, podlegają umorzeniu, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Administracyjne postępowania egzekucyjne, w zakresie należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego i odsetek, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy, w których wszczęto egzekucję z:

- 1) wierzytelności pieniężnej lub innego prawa majątkowego, w ramach których odebrano dokument, którego posiadanie jest koniecznym warunkiem wykonywania prawa z tego dokumentu,
- 2) ruchomości, w ramach której odebrano ruchomość,
- 3) nieruchomości

– podlegają umorzeniu po zakończeniu egzekucji, o której mowa w pkt 1–3, jeżeli dochodzony obowiązek nie został wyegzekwowany w całości.

3. Koszty egzekucyjne powstałe w postępowaniu egzekucyjnym, o którym mowa w ust. 1 i 2, które nie zostały wyegzekwowane, podlegają umorzeniu wraz z umorzeniem postępowania egzekucyjnego.

Art. 9. 1. Należności przypadające od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego, wraz z odsetkami, podlegające przed dniem wejścia w życie ustawy ściągnięciu w trybie administracyjnego postępowania egzekucyjnego, w stosunku do których nie jest prowadzone administracyjne postępowanie egzekucyjne, podlegają ściągnięciu, w trybie określonym w art. 27 ust. 3 i 3a ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z uwzględnieniem należności dotychczas wyegzekwowanych.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, w sprawach, w których administracyjne postępowanie egzekucyjne zostało umorzone na podstawie art. 8, wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, o którym mowa w art. 27 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, lub o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, o którym mowa w art. 27 ust. 3a ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, składa się do organu egzekucyjnego w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania postanowienia o umorzeniu.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się także informację o wysokości pozostałych do ściągnięcia należności uwzględniającą należności dotychczas wyegzekwowane.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 1 lit. c i d, art. 3 pkt 1 i art. 4, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia;
- 2) art. 2 i art. 3 pkt 2, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

